

KOMPONENT 12: HUMÁNNÁ, MODERNÁ A DOSTUPNÁ STAROSTLIVOSŤ O DUŠEVNÉ ZDRAVIE

Cieľom tohto komponentu Plánu obnovy a odolnosti SR je podporiť systémové zlepšenia starostlivosti o duševné zdravie na Slovensku, ktorá je postavená na medzirezortnej spolupráci vo verejnej správe a v stavovských organizáciách. Cieľom opatrení je zmodernizovať systém psychiatrickej a psychologickkej zdravotno-sociálnej starostlivosti, posilniť podporu duševného zdravia a prevenciu vzniku duševných porúch v bežnej populácii, ako aj posilniť zdravotno-sociálnu starostlivosť a zvýšiť jej dostupnosť.

Očakáva sa, že žiadne opatrenie v tomto komponente výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 berúc do úvahy opis opatrení a zmierňujúce kroky stanovené v pláne obnovy a odolnosti v súlade so zásadou technického usmernenia týkajúceho sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (DNHS) (2021/C58/01).

Opatrenia v tomto komponente prispievajú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré boli adresované Slovensku, najmä pokiaľ ide o odolnosť systému zdravotnej starostlivosti a koordináciu medzi jednotlivými druhmi starostlivosti (odporúčanie pre jednotlivé krajiny 1, 2020) a dlhodobú starostlivosť (odporúčanie pre jednotlivé krajiny 2, 2019).

A.1. Opis reforiem a investícií v rámci nenávratnej finančnej podpory

Reforma 1: Koordinovaná medzirezortná spolupráca a regulácia

Cieľom tejto reformy je koordinácia politiky v oblasti duševného zdravia a zlepšenie spolupráce medzi rôznymi rezortmi verejnej správy. Dosiahne sa to:

- zriadením medzirezortného koordinačného orgánu zodpovedného za duševné zdravie. Rada vlády pre duševné zdravie sa mala zriadiť 24. februára 2021. Reforma zahŕňa sfunkčnenie jej riadenia. Jednou z prvých úloh rady bude koordinácia tvorby národného programu duševného zdravia pre roky 2022 – 2030, ktorý sa predloží vláde na schválenie do 31. decembra 2022.
- zriadením stavovskej organizácie pre psychológov s primárnym cieľom zvýšiť odbornosť a zabezpečiť reguláciu vo vzdelávaní, disciplinárny dohľad, a tiež poskytovanie právnej pomoci pre tieto povolania bez ohľadu na rezort, v ktorom sa vykonávajú.

S cieľom lepšie zacieliť túto reformu a investície v tomto komponente sa do 31. decembra 2022 vypracuje prvá epidemiologická štúdia v oblasti duševných porúch. Táto štúdia zmapuje aktuálnu epidemiologickú situáciu duševných porúch na Slovensku.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 30. júna 2025.

Reforma 2: Rozvoj akútne poddimenzovaných kapacitných oblastí v starostlivosti o duševné zdravie

Cieľom tejto reformy je rozvoj dostupnej zdravotno-sociálnej starostlivosti o duševné zdravie s dôrazom na rozšírenie komunitnej starostlivosti. To sa dosiahne prednostným zmapovaním

akútne nedostatkových služieb na Slovensku a vypracovaním stratégie ich prednostného rozvoja.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. decembra 2025.

Reforma 3: Modernizácia diagnostických metód a liečebných postupov

Cieľom tejto reformy je zabezpečiť komplexnú modernizáciu štandardných diagnostických a terapeutických postupov a zabezpečiť ich uplatňovanie v praxi. Vytvorí sa pracovné skupiny, ktoré preskúmajú psychodiagnostické metódy pre rôzne vekové kategórie a rôzne oblasti využitia používané v zahraničí a ktoré následne zostavia zoznam metód odporúčaných na adaptáciu v SR. Vyhlási sa výzva na identifikáciu konkrétnych ústavných psychiatrických zariadení, v ktorých prebehne humanizácia a nahradenie sieťových postelí.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 30. júna 2025.

Investícia 1: Projektové riadenie a projektová príprava investícií

Zriadi sa koordinačný útvar pre riadenie investičných projektov v rámci plánu obnovy a odolnosti. Úlohou koordinačného útvaru bude monitorovať, zaznamenávať a kontrolovať napredovanie projektov a plnenie podmienok stanovených vo výzvach vrátane ich harmonogramu s cieľom zabezpečiť včasné dosiahnutie a splnenie míľnikov a cieľov komponentu 12. Koordinačný útvar bude viesť záznamy o počte a kategóriách lôžok a iných kapacít v zariadeniach tak, že ich bude mapovať na úrovni miest, a bude včas upozorňovať na potenciálne riziká pri realizácii projektov a navrhovať vhodné možnosti ich riešenia. Pokiaľ ide o výstavbu nových detenčných zariadení, koordinačný útvar bude projekt nielen riadiť, ale aj pripravovať.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 30. júna 2026.

Investícia 2: Vytvorenie detenčných zariadení

Cieľom je poskytnúť adekvátnu starostlivosť pre úzku skupinu psychiatrických pacientov, ktorí sa dopustili závažných trestných činov. Zriadenie detenčných zariadení nie je súčasťou procesu deinštitucionalizácie, ale ide o nevyhnutné a doplnkové opatrenie v oblasti bezpečnosti a zdravotnej starostlivosti pre úzku skupinu pacientov.

Zriadi sa dve detenčné zariadenia, každé s kapacitou 75 lôžok, pričom jedno je už vo výstavbe.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2025.

Investícia 3: Vybudovanie psycho-sociálnych centier

Cieľom tohto opatrenia je zabezpečiť adekvátnu dlhodobú starostlivosť o dlhodobo chorých pacientov, najmä v ich prirodzenom prostredí mobilným tímom, predchádzať umiestňovaniu

do ústavnej starostlivosti, resp. zvýšiť kvalitu života v týchto zariadeniach. Opatrením sa má predchádzať hospitalizáciám, resp. skracovať dĺžka hospitalizácie. Opatrenie bude klásť dôraz na dospelých a detských pacientov s obmedzenou sociálnou adaptáciou.

Centrá budú poskytovať zdravotné a sociálne služby prostredníctvom multidisciplinárneho tímu (psychiater, psychológ, sestra, sociálny pracovník, špeciálny a liečebný pedagóg). Spolu sa zriadi 10 centier. V prípade obnovy budov je minimálnym cieľom dosiahnuť priemernú úsporu primárnej energie vo výške 30 %.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2025.

Investícia 4: Doplnenie siete psychiatrických stacionárov

Cieľom tejto investície je dokončiť sieť psychiatrických stacionárnych zariadení, ktoré poskytujú dennú psychiatrickú starostlivosť ako medzistupeň medzi ústavnou a ambulantnou psychiatrickou starostlivosťou.

Spolu sa vybuduje 15 stacionárnych zariadení. V prípade obnovy budov je minimálnym cieľom dosiahnuť priemernú úsporu primárnej energie vo výške 30 %.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2025.

Investícia 5: Vybudovanie špecializovaných centier pre poruchy autistického spektra

Cieľom je zvýšiť dostupnosť špecializovaných zariadení starostlivosti o poruchy autistického spektra s cieľom zabezpečiť adekvátnu liečbu tohto ochorenia. Spolu sa zriadi 3 nové diagnosticko-intervenčné centrá pre osoby s poruchami autistického spektra. Personál bude zaškolený v oblasti najnovších diagnostických a intervenčných metódach pre tieto poruchy. V prípade obnovy budov je minimálnym cieľom dosiahnuť priemernú úsporu primárnej energie vo výške 30 %.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2025.

Investícia 6: Zriadenie fondu psychodiagnostických metód

Cieľom je vytvoriť aktualizovaný fond psychodiagnostických metód dostupný odborníkom a zariadeniam psychologickú starostlivosť. V súčasnosti dostupné metódy je nutné preskúmať a aktualizovať. Chýbajúce metódy sa doplnia tak, že sa prevezmú v cudzom jazyku zo zahraničia a preložia sa. Register je spravovaný príslušnou stavovskou organizáciou (Slovenská komora psychológov) a obsahuje digitálnu verziu prístupnú online.

S cieľom zmierniť dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19 sa počas pandémie prevádzkuje vnútroštátna linka na podporu duševného zdravia, ktorá poskytuje psychologickú podporu telefonicky a online.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 30. júna 2025.

Investícia 7: Humanizácia oddelení v ústavnej starostlivosti

Cieľom tejto investície je rekonštrukcia ústavných psychiatrických zariadení na účely humanizácie podmienok pre hospitalizáciu. To sa dosiahne redukciou počtu pacientov na izbe so samostatným sanitárnym zariadením. Celková kapacita, pokiaľ ide o počet pacientov, zostáva nezmenená. Ďalším opatrením je nahradenie sieťových postelí bezpečnými miestnosťami pre izoláciu.

Celková kapacita pre 244 pacientov sa zrenovuje. Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2025.

Investícia 8: Vzdelávanie personálu v zdravotníctve

Cieľom tejto investície je zvýšiť počet odborných pracovníkov s moderným vzdelávaním, čo umožní zvýšiť dostupnosť a kvalitu poskytovanej starostlivosti. Tento cieľ sa dosiahne aktualizáciou učebných osnov podľa požiadaviek na moderné postupy a zavedením nových typov starostlivosti. Odstránia sa legislatívne prekážky pre uznávanie vzdelania v zahraničí a sprístupní sa klinické vzdelávanie rezortu zdravotníctva pre odborníkov v oblasti duševného zdravia zo všetkých rezortov. Odborná príprava v oblasti duševného zdravia sa poskytne pracovníkom v zdravotníctve, ako aj odborníkom z iných sektorov ako sektora zdravotnej starostlivosti.

Celkovo bude potrebné preškoliť minimálne 336 pracovníkov zo sektora zdravotnej starostlivosti v rôznych typoch programov v oblasti duševného zdravia.

Implementácia opatrenia sa dokončí do 30. júna 2025.

A.2. Míľniky, ciele, ukazovatele a harmonogram monitorovania a realizácie pre nenávratnú finančnú podporu

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
1	12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Reforma 1: Koordinovaná medzirezortná spolupráca a regulácia	Míľnik	Zriadenie dvoch koordinačných orgánov pre duševné zdravie	Úplné uvedenie oboch orgánov do prevádzky				Q2	2025	<p>Zriadi sa dva koordinačné orgány:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rada vlády SR pre duševné zdravie; 2. Komora psychológov <p>Rada koordinuje politiky príslušných ministerstiev v oblasti duševného zdravia. Vypracuje Národný program duševného zdravia s akčným plánom, ktorý sa musí predložiť na schválenie vláde SR.</p> <p>Komora je registrovanou stavovskou organizáciou psychológov</p>

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
										vo všetkých funkčných odvetviach (t. j. nielen v sektore zdravotnej starostlivosti). Prevádzkuje digitálny register profesionálnych psychológov pracujúcich v oblasti zdravotníctva, vzdelávania, sociálnych vecí, spravodlivosti, vnútorných vecí, obrany a iných.
2	12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 1: Projektové riadenie a projektová príprava investícií 12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť	Cieľ	Kapacita detenčných zariadení – počet pacientov		Číslo	0	150	Q4	2025	Uvedenie do prevádzky nových detenčných zariadení s kapacitou pre 150 psychiatrických pacientov.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	o duševné zdravie – Investícia 2: Vytvorenie detenčných zariadení									
3	12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Reforma 2: Rozvoj akútne poddimenzovaných kapacitných oblastí v starostlivosti o duševné zdravie 12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 1: Projektové riadenie a projektová príprava investícií	Cieľ	Počet založených komunitných centier starostlivosti o duševné zdravie		Číslo	0	28	Q4	2025	Uvedenie do prevádzky 28 komunitných centier zdravotnej a sociálnej starostlivosti: psychosociálne centrá, denné stacionárne zariadenia, centrá pre poruchy autistického spektra.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	<p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 3: Vybudovanie psychosociálnych centier;</p> <p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 4: Doplnenie siete psychiatrických stacionárov;</p> <p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 5: Vybudovanie špecializovaných centier pre poruchy autistického spektra</p>									

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
4	<p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Reforma 3: Modernizácia diagnostických metód a liečebných postupov</p> <p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 6: Zriadenie fondu psychodiagnostických metód</p>	Cieľ	Počet registrovaných a štandardizovaných psychodiagnostických metód		Číslo	0	72	Q2	2025	Zriadenie digitálneho registra psychodiagnostických metód. Z celkového cieľa 77 nových a aktualizovaných štandardizovaných metód sa zabezpečí štandardizácia pre 72 metód, ktoré vyberie expertná skupina.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
5	<p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Reforma 3: Modernizácia diagnostických metód a liečebných postupov</p> <p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 1: Projektové riadenie a projektová príprava investícií</p> <p>12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 7: Humanizácia oddelení v ústavnej starostlivosti</p>	Cieľ	Kapacita pacientov v premenených miestnostiach v ústavnej psychiatrickej starostlivosti.		Číslo	0	244	Q4	2025	Dokončenie rekonštrukcie miestností na 2 lôžkové miestnosti v ústavnej psychiatrickej starostlivosti so sanitárnymi zariadeniami a nahradenie sieťových postelí miestnosťami pre izoláciu.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
6	12 – Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie – Investícia 8: Vzdelávanie personálu v zdravotníctve	Cieľ	Počet pracovníkov v zdravotníctve, ktorí absolvovali odbornú prípravu v oblasti duševného zdravia		Číslo	0	336	Q2	2025	Z celkového cieľa poskytnúť odbornú prípravu v oblasti duševného zdravia pre 373 pracovníkov sa krátkodobá alebo dlhodobá certifikovaná odborná príprava v oblasti duševného zdravia dokončí pre 336 zdravotníckych pracovníkov.